

Abstrakt

Studovaný materiál pochází z české křídové pánve perucko-korycanského souvrství cenomanského stáří, z lokalit Pecínov a Praha – Malá Chuchle z české křídové pánve. Pro srovnání s fosilními taxony byly použity xerofytní až mesofytní recentní rostliny. Fosilní i recentní materiál byl dokumentován makromorfologicky a pomocí kutikulární analýzy.

V systematické části bylo popsáno 11 fosilních taxonů z oddělení Lyginopteridophyta, Cycadophyta, Ginkgophyta, Pinophyta, Magnoliophyta, z nich byly tři taxony popsány nově (list benetitu *Zamites mirovanae* sp. nov., listy krytosemenných rostlin *Dicotylophyllum labutae* sp. nov, *D. pecinovense* sp. nov). Na studovaném materiálu bylo dále na základě studia makro- a mikromorfologie stanoveno, které fosilní rostliny perucko-korycanského souvrství patří mezi extremofyty. Pozorování prokázalo, že rostliny vystavené stresu se nedostatku vody bránily tím, že upravily svou mikromorfologickou stavbu.

Analýzou dříve publikovaných a nově získaných dat byly mezi studovanými fosilními taxony vyděleny halofyty. Tyto rostliny pocházející z prostředí slaných marší a příbřežních močálů ovlivňovaných mořským přílivem jsou charakterizované silnými kutikulami, průduchy zanořenými ve stomatálním dvůrku nebo obklopené výrazným valem nebo papilami. Na povrchu epidermis mohou mít různé ornamentace ve formě vrásek nebo papil. V sedimentech perucko-korycanského souvrství jsou zastoupeny relativně hojně. Rozdíl mezi mesofyty a xerofyty nebylo možno jednoznačně stanovit, přesto se podařilo vydělit alespoň dva xerofyty, a to *Pseudoctenis babinensis* a *Dicotylophyllum labutae*. Xerofyty jsou typické silnými kutikulami, průduchy zanořenými ve stomatálním dvůrku a/nebo jsou obklopené výrazným valem nebo papilami. Na povrchu epidermis mohou mít různé ornamentace ve formě vrásek nebo papil. Mesofyty jsou charakterizované znaky podobnými xerofytům, nicméně tyto znaky jsou mnohem méně výrazné. Tyto rostliny původně rostly ve větších či menších vzdálenostech od vodních toků a sedimentačních bazénů. Ve fosilním záznamu perucko-korycanského souvrství se vyskytují relativně vzácně.

Srovnání s recentními rostlinami potvrdilo extremofilní charakter řady taxonů rostlin perucko-korycanského souvrství. Přítomnost xerofytů indikuje sezónní klima, které pravděpodobně panovalo v době trvání cenomanu v prostoru Českého masivu.

Klíčová slova: extremofyty, xerofyty, mesofyty, halofyty, kutikulární analýza, křída, fosilní listy